Euroopa Parlament
2019-2024

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

2023/2129(DEC)

25.1.2024

ARVAMUS

Esitaja: naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

Saaja: eelarvekontrollikomisjon

2022. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta: ELi üldeelarve – Euroopa Komisjon
(2023/2129(DEC))

Arvamuse koostaja: Robert Biedroń

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon palub vastutaval eelarvekontrollikomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

A. arvestades, et sooline võrdõiguslikkus on liidu alusväärtus, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 2; arvestades, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 8 pannakse liidule kohustus kaotada ebavõrdsus ning edendada soolist võrdõiguslikkust ja soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist;

B. arvestades, et Euroopa Parlament on korduvalt palunud, et komisjon edendaks ja rakendaks soolise aspekti arvestamist, sooteadlikku eelarvestamist ja soolise mõju hindamist kõigis liidu poliitikavaldkondades, nagu liidu eelarve täitmine ja aruandlus;

C. arvestades, et paljudes liikmesriikides, kus sündimus on madal, sooviksid naised ja paarid saada lapsi, kuid tegelikkuses ei saa nad seda teha majanduslike raskuste tõttu, mitte valiku tõttu, vaid raskemate elu- ja töötingimuste tõttu, mis suurendavad naiste töötust ja raskendavad neil ja samuti vanematel kasutada vastavalt oma emaduse või isadusega seotud õigusi töökohal ning raskendavad juurdepääsu kvaliteetsetele avalikele teenustele ja lastehoiuteenustele; arvestades, et äärmiselt oluline on tagada naistele õigus töökohale, kus austatakse töötajate õigusi, ilma et see mõjutaks õigust emadusele, kuna naised on endiselt kõige kaitsetumad ja kannatavad kõige enam diskrimineerimise all; arvestades, et sellise diskrimineerimise näited on tööandjate surve naistele töövestlusel, kui neilt küsitakse laste olemasolu ja vanuse kohta, ning üha suurenev majanduslik ja tööga seotud surve naistöötajatele, et nad ei kasutaks rasedus- ja sünnituspuhkust;

D. arvestades, et soolist võrdõiguslikkust liidus on eriti mõjutanud Ukraina sõja tagajärjed, elukalliduse kriis, mis mõjutab ebaproportsionaalselt naisi, ning tagasilöögid seoses soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õigustega, eelkõige seoses seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õigustega mitmes liikmesriigis; arvestades, et see süvendab veelgi ebavõrdsust ja takistab soolist võrdõiguslikkust;

1. toonitab, et soolise võrdõiguslikkuse perspektiiv peaks sisalduma ja tuleks tagada kõigis poliitikavaldkondades, etappides ja leevendusmeetmetes, pidades eelkõige silmas jätkuvate kriiside, nagu sõjad, kliima- ja energiakriis, inflatsioon, soolisi aspekte ja tagasilööke seoses naiste õiguste, eelkõige seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õigustega liidus ja kogu maailmas; rõhutab sooteadliku eelarvestamise tähtsust kõigis majanduse taastamise ja leevendamise meetmetes, et kasutada ELi programme mitmesuguste kriiside soolise mõju leevendamiseks;

2. kordab oma muret õigusriigi, demokraatia ja inimõiguste vastu suunatud rünnete ning soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õigustega seotud tagasilöökide omavahelise seotuse pärast; kutsub komisjoni üles jätkuvalt pingutama õigusriigi tugevdamiseks liidus ning eelkõige tugevdama neid seadusandlikke ettepanekuid, mille eesmärk on kaitsta ELi eelarvet üldiste puuduste korral õigusriigi toimimises, inimõiguste, sealhulgas naiste õiguste ja Euroopa Liidu põhiväärtuste rikkumise korral; kutsub komisjoni üles uurima nende põhiülesannet, kellele ELi vahendeid eraldatakse, ning hoiduma rahastamast neid, kes soovivad kasutada ELi rahalisi vahendeid inimõigustest, eelkõige naiste

põhiõigustest ja soolisest võrdõiguslikkusest, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervisest ning seonduvatest õigustest ning naiste kehalisest puutumatusest, autonoomiast ja enesemääramise õigusest taganemise eesmärgil, ning tagama, et ELi rahalisi vahendeid ei tehta kättesaadavaks ühelegi sellisele üksusele; kutsub liikmesriike üles kaitsma seksuaal- ja reproduktiivtervist ning seonduvaid õigusi, sealhulgas juurdepääsu ohutule ja seaduslikule abordile, tagades eelkõige reproduktiivtervise programmide ja teenuste olemasolu, millega pakutakse vabatahtliku pereplaneerimise ning emade ja vastsündinute tervisega seotud vajalikku hooldust ja ravimeid;

3. võtab teadmiseks komisjoni metoodika kulude sooliste aspektide jälgimiseks alates 2023. aastast; tuletab meelde, et hinnanguliselt oli ainult 2 %-l liidu eelarvest peamine eesmärk parandada soolist võrdõiguslikkust; kutsub komisjoni üles seda tulemust parandama, süvalaiendades soolist võrdõiguslikkust alates programmi kavandamise algusest; kordab, et vaja on täiendavaid üksikasju, et täielikult mõistaks enamiku kulutuste (73 %), mida praegu hinnatakse hindele 0*, „potentsiaali soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks“; märgib murega, et kontrollikoja avaldatud eriaruandes nr 10/2021 kinnitati, et liidu eelarvetsüklis ei võeta soolist võrdõiguslikkust veel piisavalt arvesse, kuna põhielemendid, nagu sooline analüüs, sooga seotud eesmärgid, näitajad ja aruandluskohustus, on suures osas puudu;

4. väljendab heameelt komisjoni töö üle uue liigituse vallas, et mõõta liidu kulutuste soolist mõju; kutsub komisjoni üles tagama, et see liigitus keskenduks programmide soolisele võrdõiguslikkusele avalduva mõju täpsele ja terviklikule kajastamisele; kutsub komisjoni üles jätkama oma tööd soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas, pidades silmas parlamendi praeguse koosseisu ametiaja lõppu, ning nõuab soolise võrdõiguslikkuse voliniku nimetamist järgmiseks ametiajaks; peab kiiduväärseks, et sooline võrdõiguslikkus ja soolise aspekti arvestamine on üks 2021.–2027. aasta finantsraamistikus ning taaste- ja vastupidavusrahastus liidu vahendite suhtes rakendatavaid horisontaalseid põhimõtteid; kutsub siiski komisjoni üles täielikult rakendama Euroopa Kontrollikoja soovitusi, sealhulgas kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku vahekokkuvõtte puhul ning taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisel; kutsub komisjoni üles tagama, et see liigitus keskenduks kõigi olemasolevate programmide ja fondide mõju täpsele ja terviklikule kajastamisele; kordab sellega seoses, et põhjalik soolise võrdõiguslikkuse jälgimise metoodika peab hõlmama aruandlust soolisele võrdõiguslikkusele avalduva negatiivse mõju kohta;

5. toonitab, et naised ja mehed peaksid taaste- ja vastupidavusrahastust võrdselt kasu saama, pidades eelkõige silmas liidu 13%-list soolist palgalõhet; tuletab meelde, et komisjon võttis liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavade soolise hindamise puhul kasutusele ainult eelhindamise, mis näitas, et mõnel liikmesriigil ei olnud soolisele võrdõiguslikkusele keskenduvaid meetmeid; rõhutab seetõttu andmete kogumise nõuete tähtsust, et võimaldada sooliselt eristatud andmete süstemaatilist ja terviklikku kogumist kõigi asjakohaste ELi poliitikavaldkondade kontekstis; nõuab tungivalt, et komisjon käsitleks seda prioriteedina ja kasutaks ära andmekogumisnõuete ja -näitajate parandamise võimalusi uutes õigusaktides ja läbivaatamistes, näiteks liidu üldeelarve suhtes kohaldatavate finantsreeglite uuesti sõnastamises; kutsub komisjoni üles täitma president von der Leyeni võetud positiivset kohustust edendada soolist võrdõiguslikkust kogu poliitikakujundamises ning kutsub komisjoni üles täitma oma kohustusi, mis tulenevad soolise võrdõiguslikkuse strateegiast 2020–2025, ning rõhutab samuti, et teha

tuleb palju rohkem, kuna komisjoni peamistes kliima-, keskkonna- ja majandusalastes ettepanekutes puudub sooline perspektiiv; rõhutab, et viimasel aastakümnel alanud majandus- ja finantskriisis on majanduslik, sotsiaalne, tööalane ja sooline ebavõrdsus liikmesriikides ja nende vahel raskendanud naiste ja tütarlaste elu; tuletab sellega seoses meelde Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi olulist rolli teadlikkuse suurendamisel soolise ebavõrdsuse ulatuse ja põhjuste kohta ELis; nõuab seetõttu instituudi eelarve, personali ja sõltumatuse suurendamist;

6. kordab oma nõudmist luua soolise võrdõiguslikkuse jaoks eraldi eelarverida, eelkõige Daphne programmi raames, pidades silmas liidu ees seisvat soolise vägivalla kriisi; rõhutab, kui oluline on tugevdada sihtotstarbelist Daphne algatust, suurendades selle vahendeid, eelkõige meetmeid, mille eesmärk on võidelda naiste ja tütarlaste vastu suunatud soolise vägivalla kõigi vormide vastu kõigil tasanditel ning perevägivalla vastu kooskõlas määruse (EL) 2021/692 artikli 7 lõikega 6, ning ohvreid nõuetekohaselt toetada; rõhutab lisaks, kui oluline on kasutada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde, nagu Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+), et edendada soolist võrdõiguslikkust, naiste tööhõivet, mõjuvõimu suurendamist, ettevõtlust, juhtivaid ja juhirolle ning pikaajalise hoolduse asutusi; märgib, et FEMM-komisjoni tellitud uuring[1] näitab, et paketi „Eesmärk 55“ subsiidiumite ja toetuste kavandamisel ning rohepöörde muudes poliitikavaldkondades, programmides ja rahastamises eelistatakse mehi sageli naistele ja tõrjutud rühmadele;

7. on praegu kättesaadavate andmete põhjal arvamusel, et ELi üldeelarve täitmisele saab anda 2022. aasta eelarve täitmise osas heakskiidu.

[1] https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT ARVAMUSE KOOSTAJA SAI SISENDMATERJALI

Esimees arvamuse koostaja ülesannetes kinnitab oma ainuvastutusel, et ei saanud mingit sisendmaterjali üksuselt või isikult, kes tuleks kodukorra I lisa artikli 8 kohaselt käesolevas lisas ära märkida.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	24.1.2024
Lõpphääletuse tulemus	+: 23 –: 4 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Christine Anderson, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Maria da Graça Carvalho, Margarita de la Pisa Carrión, Gwendoline Delbos-Corfield, Frances Fitzgerald, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Andżelika Anna Możdżanowska, Johan Nissinen, Carina Ohlsson, Sandra Pereira, Samira Rafaela, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Sylwia Spurek, Marco Zullo
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Laura Ballarín Cereza, Sylvie Brunet, Marina Kaljurand, Eleni Stavrou
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Milan Brglez, Rainer Wieland

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

23	+
PPE	Maria da Graça Carvalho, Frances Fitzgerald, Arba Kokalari, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Eleni Stavrou, Rainer Wieland
Renew	Sylvie Brunet, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos, Marco Zullo
S&D	Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Marina Kaljurand, Carina Ohlsson, Evelyn Regner
The Left	Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek

4	-
ECR	Johan Nissinen, Margarita de la Pisa Carrión
ID	Christine Anderson, Maria Veronica Rossi

2	0
ECR	Andżelika Anna Możdżanowska
NI	Lívia Járóka

Kasutatud tähised:
+ : poolt
- : vastu
0 : erapooletu